

EÁ: Azt nem tudja .....énekel .....

Harangoznak a toronyba  
megy a pógár a templomba

aranycsákó a kezébe

Magyarország a szívébe ....

...nem hallotta ezt ....

: Ezt nem ...

- vágás hallatszik -

:.....és mikor hazajöttek, hozták a ..... a lány meggyógyút,  
még él ugye az anyja is meg a lány is, nagyon jó egészségnek ör-  
vendeznek, mindenik.

EÁ: .....nem érthető!! .....

Beszélgetés töredék, adatok nélkül

- vágás hallatszik -

folytatás a 2. oldaltól!



EÁ: 1983. július 31.-e, Somogyudvarhely  
Peterdi Józsefné, 1912. - egykori "gyöngyösbokrétás"

- vágás hallatszik -

EÁ: A Paulényi mit kért maguktól, hogy mit ját....

PJ-né: ...hogy .....a régi lakodalmi szokást mutattuk be, hogy hogy vót régen a lakodalmi szokás. Ugye mi azt mutattuk be. S ugye vót menyasszony is, vót benn örömapa, örömanya, ugye ezek adták ki a lányukat. Mikor mentek a vendégök ...

EÁ: Mikor möntek kéretni ... ott elhangzott valami kérés ...

PJ-né: Igen ... má mentek ...má mentünk érte, menyasszonyér, má ugye kérés az nem vót meg, csak amikor mentünk, hogy má menjünk a vendégekkel, menjünk a menyasszonyhoz, mer hát mennek esküvőre, hogy az esküvő se történt meg, csak illen ...

EÁ: ...részleteket ...

PJ-né: ...hogyan mondjam, részletessen ugye nem vót, hát nem a z egész minden vót, ...möntünk a vendégekke, közel értünk, akkor azt énekeltük, hogy .....ÉNEKEL ....

l., - Csillagok, csillagok .../Dallam, szöveg kottamellékl./

...ere odaértünk ...

EÁ: Uton át még énekeltek?

PJ-né: Igen. Ere odaértünk, ugye akkor má kiinn vóta menyasszony az aptyával, anyjával a kerítés mellé vagy a kerítés ... minden csoportnak ugye úgy vót erendezvel a színpad, amilyen vót a másora. Hát mi nekünk vót ugye kerítés húzva ...

EÁ: És csak az örömapa meg az örömanya vót ott?

PJ-né: ...azok meg bellü vótak, a kerítésen bellü ...

EÁ: De lány vót ott, a menyasszony, a leendő menyasszony?

PJ-né: Az ... az lány vót, igen!

EÁ: De az is ott vót?

PJ-né: A is ott vót! Hogyne!

EÁ: Hárman vótak benn?

PJ-né: Hárman vótak, persze, igen, hárman vótak!

EÁ: Na és tettek fő valamilyen kérdéseket, vagy micsoda, hogy ...?

PJ-né: Na most ugye odaértünk a kerítés mögé ...

EÁ: Pontosan ugy mondja el, ahogyan vót!

PJ-né: Igen. És odaköszöntek a násznagyok, ugye násznagy vót aki mivelünk gyütt. Odaköszönt, hogy "Adjon Isten, jó napot, sógorom!" Ammeg kiszót vissza, hogy "Adjon Isten, sógorom!" Na mi járatba van ketök, sógorom?" Ammeg mondja, hogy hát lánykérőbe, szóva ...

- Lánykérőbe gyöttünk  
egy galambot keresünk!
  - Itt van egy galamb, de lány képibe!
  - De iszen éppen azt akarjuk, azt keressük!
  - ... akkor kiszót vissza az örömapa, hogy:
    - Begyühetnek ketők, hogyha három kérdésünkre megfelelnek ketők!
    - Na ki vele, csak mondja ke!
  - ...akkor mondta, hogy hát:
    - Mi alatt gyöttetők?
  - ...akkor mondták, hogy:
    - Kalap alatt, ég alatt ...
  - ...na akkor így etaláták, hogy reménység alatt!
    - Na ez igön!
  - ... na akkor a második kérdés, a második kérdés meg, hogy:
    - Egy hód földre hány tök teröm?
  - ...na ezek mondták, hogy:
    - Tizenöt kocsiva, húsz kocsiva!
  - ... a lány meg így odaszót közibük, hogy
    - Ahány a .....
  - ...no hát igen, akkor ez is jó, akkor a harmadik kérdés, melik az?
    - Hogyan mászik három hangya?
  - ... a mög mondták, hogy
    - Ere-ara, össze-vissza!
  - ...hát a lány úgy odaszót közibük, egy másik, hogy:
    - Egymás után!
  - ...na akkor még egyet mondanak aszongya, hogyha ...
    - Begyühet ketők, hogyha ehózták a kapu kulcsát!
    - Ehóztuk, persze!
- Mindegyikné vót egy öveg bor, a násznagyná is meg az örömapáná is,  
ugye mindegyik kínáta egymást! Azt ittak, na akkor "Begyühet ketők!"
- EÁ: Ez vót a kulcs?
- PJ-né: Evvót a kulcs, az öveg bor!
- EÁ: Ez vót a ...
- PJ-né: Igen, evvót a kulcs, akkor meg danúták, hogy hát ...

l., - Nyisd ki babám az ajtót ... /Dallam, szöveg kottamellékl./

...evve bementek, ugye a vőlegény megcsókúta a menyasszonyt, akkor ekezdték bucsuztatni.

EÁ: .....valamivel? Semmivel? Nem?

PJ-né: Nem ..... nem vót úgy, hogy ..... az egész mind lett vóna bemutatva, csak ugye megcsókúta és akkor mindjár bucsuztatták a menyasszonyt, bucsuztatta a vőfély .....bucsuztatót, azt nem tudom elmondani. Szép bucsuztatós vót, sirtak még a lányok is, ~~az~~ a nők is,

ugye vótak lányok is köztek, sirtak ..... bucsuztatta az anyját, aptyát. Akkor elbucsuztatta, aztán nekiálltak táncúni. Akkor táncoltak úgy, hogy egymás kezét megfogták és ara a nótára járták, hogy ..

1.,- Megismerni a danúta tolláról .../Dallam, szöveg kottamell./

/új stílus/

...akkor ere má a menyasszont ki ...vezették, kimentek vele kontyot főtenni, a haját főtötték, kontyot töttek neki. Addigra ezek meg ugye mást danútak. Danúták azt a ... sorba átak, átunk, hogy ...

EÁ: A színpad hátterén?

PJ-né: A színpadon fenn, igen ...

2.,- Végigmentem udvarhelyi főutcán .../Dallam, szöveg kottamell./

... amíg ezt danútuk, addig készütek a .....táncosok. Kétfelü hatan-hatan vótak, mindenik felü hárman-hárman gyüttek szömbe és azok ugye akkor meg azt zenéték - ugye igen jó cigányzene vót, nem tudom milyen, mi vót a neve ennek a zenésznek, Zsiga bácsinak szólították, Zsiga bácsi vót, igen - ....

EÁ: ...mit danót?

PJ-né: Hát ugye aztat zenéte, hogy ...jaj nem tudom mi a neve ... Kapozsváron danúták ...

EÁ: .....segít neki .....ta-ta-ra-ta-ta .....

PJ-né: .....Énekel .....

3.,- Én azt megteszem .../Dallam, szöveg kottamellékl./

...aztán ugye ere aztán gyüttek be, táncoltak a ...táncosok, akkor lementek, kétfelü ugye mentek, akkor ugye gyüttek be a menyasszonnya, menyecskéve, táncúttatták a menyecskét, az új menyecskét. Vezették be. De mán én most azt nem tudom, hogy mit danútak! Na aztán utollán meg ugye ...

EÁ: Nem mondták, hogy ott ...

PJ-né: Nem, ezt nem, ugye ez nem vót benn. Csak röviden vót ugye, csak egy részlete vót ugye a lakodalomnak. Akkor ugye utollán mög sorba átunk, egy nő, egy férfi, én vótam mindig a legutolsó. Legutollán átam én mindig. Mer aki jobban tud táncúni, az áll leghátu, hát mondom, jó nézek ki ... hát én vótam mindig a leghátulsó, tényleg ugye izs vót! Akkor meg ugye aztat jártuk, ~~ho~~..körtáncnak mondták...énekel.

4.,- Az egri ménes mind szürke .../Dallam, szöveg kottamellékl./

...ere jártuk a körtáncot. Karéjba és avva ki is mentünk.

EÁ: Karéjba? Csak a lányok járták?

PJ-né: ...igen, egymás után mentünk abba, ugye fogtuk és avva ki is mentünk.

EÁ: Most hogyan? Nem átak előre, körbe ugye egymás mellé?

PJ-né: Csak egymás után, egymás után. Ugy jártuk, egymás után.

EÁ: Mentek? Így, karikóba?

PJ-né: ...mire másik ódalra ért az eleje, akkor má mentünk le.

EÁ: Ilyen ridázva mentek? Így-e, így?

PJ-né: Úgy egymás után, csak egymás után, így jártuk-e!  
...dúdol, táncol, megmutatja a lépést! ...

EÁ: Így jöttek le? Ilyen cifrával?

PJ-né: Igen!

EÁ: Ilyen cifra lépéssel jöttek le és végül körbe értek ...

PJ-né: Körbe, aztán az eleje már le is ment. Ez vót az egész.

EÁ: Aztán körbe így nem táncoltak? Ilyen régi körcsárdást?

PJ-né: Így nem! Így mi nem jártuk!

EÁ: Így nem járták.

PJ-né: Úgy mi nem jártunk. Úgy mi nem jártunk.

EÁ: Utána mi jött?

PJ-né: Hát akkor ugye ennek vége lett.

EÁ: Ezzel el is vonúttak?

PJ-né: Evve vége lett, igen.

EÁ: És a menyasszony, vőlegénye mi lett?

PJ-né: Hát nem tudjuk mi történt aztán ugye. Hát akkor má nem lött semmi, má vége vót!

EÁ: De előbb nem nézték végig a maguk jelenetét? Onnan, a kerítésen belül?

PJ-né: Dehogynem! Dehogynem!

EÁ: Ott a színpadon még meg köllött ... ekkor?

PJ-né: Persze od vótak mind! Hogyne!

EÁ: De az egész násznép ott vót?

PJ-né: Persze ott vót!

EÁ: És a maguk táncát nézték, amire evonúva vége lett.

PJ-né: Igen ez. Evvót a vége aztán.

EÁ: Hát a Mester Mihály tanította ezt be maguknak?

PJ-né: Ez meg egy tanító vót itt. Egy igazgató-tanító. Azt az hegedűt, aztán hegedüre ...

EÁ: De mondta, hogy más foglalkozása is vót?

PJ-né: Ennek a Msternek? Nem, nem vót! Paraszt gyerek vót különben.

EÁ: Parasztgyerek? Mi vót a foglalkozása?

PJ-né: Ilyen "adóügyi" vót.

EÁ: Ja, adóügvéd! És ez mibe segített?

PJ-né: Benn van a képen. rajt van!

EÁ: De ő mibe segített maguknak?

PJ-né: Hát ugye mindig od vót velenk és segített ...Hát mit is kellene danúnyi, vagy az mondta be.

EÁ: Ide valósi vót ő?

PJ-né: Ide valósi vót!

EÁ: És hát a tanításba részt vett a tanító is?

PJ-né: Igen ....tanító is, az meg hegedűni segített.

EÁ: Az vót a mester?

PJ-né: Igen. Az meg a hegedűve segített.

EÁ: És mennyi szőlőjük vót Margit néniéknek?

PJ-né: Hát mennyi szőlőnk vót? Hát amig az egész nem vót kivágva ...  
200 négyszögöl vót-e nem tudom.

EÁ: Olyan 200 négyszögöl?

PJ-né: Igen az egész.

EÁ: Milyen fajta szőlők vótak?

PJ-né: Vót noha, Elvira, Otelló ...

EÁ: Noha, Elvira, Otelló...

PJ-né: ...fekete noha ...énnekem van itten fekete nohám, itt elü is.

EÁ: Fekete noha is vót?

PJ-né: Igen fekete noha is, meg csemege...

EÁ: Ez má újabban vót, később?

PJ-né: Igen, igen.

EÁ: A maga korába főleg a fekete, fehér noha, meg az Otelló vót, meg  
az Elvira ...

PJ-né: Igen ez vót, az Elvira meg a fekete noha.

EÁ: Igen.

PJ-né: Az igen jó szőlő!

EÁ: És hogy ment ennek a művelése, hogyan csináták, hát például hogyan..

PJ-né: Hát ugye ...tavasszal, mikor kikapátuk, kivágtuk, a földet ...  
utóbb ugye megmetszették ...szőlőt ...

EÁ: Az mikor metszették, melyik hónapba, mikor, hogy csináták?

PJ-né: Amég nem hajtott! Amég nem hajtott, ugye annak mingyá nekiátak  
metszeni, még nem hajtott! Március végén, április elején ugye, akkor  
má metszették a szőlőt.

EÁ: Később meg má ugye a kacsokat ...

PJ-né: Igen. Később meg má ugye kaccsozták, mikor má hajtott, má ekkora  
hajtás vót, akkor má megkaccsozták ...

EÁ: Még magam is csinátam ...

PJ-né: Igen? Na hát akkor maga meg jobban tudja talán mind én ...

EÁ: Nem, csak, hogy itt hogy csináták, arra vagyok kíváncsi! Aztán meg  
is kötözték ugye? Mive?

PJ-né: Meg is kötözték ...

EÁ: .....mive?

PJ-né: ...hajtott, asztá az má mindig kötnyi köllött ugye, azt má nem  
lehetett hagyni, mer akkor ...

EÁ: Mivel kötötték?

PJ-né: Hánccsal!

EÁ: Hánccsal?

PJ-né: Igen, hánccsal!

EÁ: Kukorica cső hánccsal?

PJ-né: Hát ugye azt is, de van is hánccsom, hánccsal! Hánccsot vettünk ugye, amikor vót, akkor ugye be... magunkat a hánccsal, hogy ne legyen hiány, s akkor avva kötöttük, ..... a hánccs.

EÁ: És utána, mikor ez megtörtént, mikor kezdték a permetezést, melyik időbe?

PJ-né: Amikor ugye má nem vót, nem virágzott, kezdetbe, még nem virágzott, akkor má be vót permetűve, amikor kezdett virágozni, akkor má nem vót szabad permetözni, virágzásig, mikor elvirágzott akkor megin permetezve vót. Aztán mindön, minden héten egyszer ...

EÁ: Mikor má ...

PJ-né: Igen, minden héten ezt pontosan meg kellett csinálni, permetezést!

EÁ: Amég be nem érhetett ...

PJ-né: Amég ugye hát azt nem látták, hogy na hát nincs-e hiba benne! Ha hiba vót, akkor megin csak permetezni kellett!

EÁ: Milyen beteg...vót ott különbség rajta ...

PJ-né: Én nem értek hozzá milyen vót, ugye fehér penész, meg mit tudom én milyen betegsége nem vót a szöllőnek!

EÁ: Vót ... fehér penész?

PJ-né: Vót ám, vót! De mikor kezdett érni, akkor meg kolera! Kolera lepke tudja meg szokta fogni az Otellót ...

EÁ: Mikor má elkezdett érni?

PJ-né: ...mikor má kezdett érni és akkor megin be kellett permetűni! És akkor az úgy kiépűt, hogy, hogy ugye jó vót! Jó lett!

EÁ: Na de nem hiszem, hogy akkor vótak ilyen modern gépek, hogyan locsolták és milyen összetételű vót az az anyag, amive ...

PJ-né: Azt a régi permetűlőt nem ismerte?

EÁ: Én ismerem, csak maguk milyen permetezőgéppe csináták, régen?

PJ-né: Én nem tudtam, de ugye a férfiak permetezőgéppe ...

EÁ: De például a maga kislánykorába hogyan csináták?

PJ-né: Akkor nem is vót - tanár úr - mikor én kislány vótam, még szöllő se vót ...

EÁ: Azt mondja el nekünk!

PJ-né: ... szöllő se vót - tanár úr - akkor ...! Akkor nem vót még szöllő. Hát ezt má csak, mikor má ... mit mondjak ... má nagy lány vótam, mikor má kezdték ütögetni a szöllőket!

EÁ: Na akkor, akkor még nem nagyon vót divatba ez a modern permetezés?

PJ-né: Nem is permetűtek akkor, csak tiszta noha meg Elvira ... a meg

nem ...

EÁ: És mikor permetezték eztet akkor, hogyan, rocskából vagy miből?

PJ-né: Akkor má úgy kezdték, má akkor csináltak, kezdték venni a permetölőgépeket. Ugye most ami van ...

EÁ: Milyen összetételű vót az a régi permetező, miből csináltak, rézgálicból?

PJ-né: Rézgálicból, igen ...

EÁ: Mészt is tettek bele?

PJ-né: Mésszel keverve, igen .

EÁ: Milyen arányba, nem emlékszik? Hogy egy kannába mondjuk mennyit tettek?

PJ-né: Hát pontossan ugye nem tudom megmondani, hát mindig mérték. A rézgálicot mindig mérték, hogy hogyan, meszet csak úgy tették bele, hogy szép színe lögyön!

EÁ: Szép színe legyen ...

PJ-né: ...hogy amikor, na hát, hogy most nem kő bele olyan sok, akkor nem tettek bele annyit. A mesz az nem vót olyan fontos, hogy na most mennyit tögyenek bele.

EÁ: Igen, inkább csak színt adott neki ...

PJ-né: Csak a színre adták ugye hozzá, mert ...

EÁ: Na de akkor meg rocskával - ugye - csináltak, vittek kannát ?

PJ-né: Kannábu, és akkor csinátunk ...

EÁ: És bögrét?

PJ-né: ... kukoricacsumábu, csumábu kis pamacsot és azt bele, na akkor úgy locsoltuk ...

EÁ: Az vót a permet?

PJ-né: Igen! Avvót a permetölő, avva lőtt belocsúval a szöllő.

EÁ: Avva ráfröcskölték?

PJ-né: Igen, avva ráfröcsköltük!

EÁ: Jaj, de nagy , hosszadalmas munka vót biztos! Nehéz, fárasztó munka volt ...

PJ-né: Igen, így vót! Hát nem mindegy vót! Nem mindegy vót!

EÁ: Ezze mindig többször végigcsináltak? Amíg nagy bogyó nem ...zöld bogyó ... érés előttig ...

PJ-né: Amég ugye nem látszott rajta a hiba, hiba nékü még vót is, azt mindig permetezve vót, így, minden héten egyszer. Aztá mikor hiba vót, akkor még többször vót, hogy ne nagyújja hát az a betegség ugye, menjen el, megincsak akkor még erősebbet csináltak neki ...

EÁ: ... még erősebbet ...

PJ-né: ...de minden héten erősebbet csináltak a rézgálicca, mindig mérve vót, most hányadika vót, azt nem tudom pontossan megmondani.



EÁ: Az öregek tudnák csak ...

PJ-né: Azt ~~csgek~~...az mondhatná meg.

EÁ: Mi vót az a kolera betegség? Az melyik volt az?

PJ-né: Az a ...kékűt, ugye az annyira megkékűt, hogy asztá ...

EÁ: A szőlő bogyó?

PJ-né: Az, abogyó, igen, a szőlő bogyója megkékűt és azt be köllött, jó erős rézgálicca, keverték s avva permetezték be szőlő bogyót!

EÁ: Tehát magát a szőlőt!

PJ-né: Igen, magát a szőlőt, igen ...

EÁ: Evvót a Kolera betegség!

PJ-né: Igen, ez vót a kolera betegség ... támadta ...

EÁ: A fehér ... pedig a ...levelet támadta meg?

PJ-né: Az meg a levelet támadta, azt is akkor a levelet permetűték, addig, amíg ugye a szőlőnek nem vót hibája! A szőlő bogyónak!

EÁ: Szüretnél ugye szoktak egymásnak segíteni maguk?

PJ-né: Szoktunk, igen egymásnak segíteni a rokonok, igen, egymásnak segítettünk szedni, szüretelni ...

EÁ: Bicskával vágták nyilván ...

PJ-né: Bicskáva, igen, bicskáva vágtuk le !

EÁ: Szép lányok, öregek, idősek vegyesen?

PJ-né: Időssek is lányok is, fiatalok is ugye mentünk, szedtünk. Örűtünk igen a szüretnek! Annak igen, igen nagy dolog vót, a szüretelés, júj, menjünk szüretelni! Ennek igen örűtünk! Szép vót a szőlő, jó vót, akkor ugye ettünk a szőlőt!Hát igen finom vót, jó vót!

EÁ: És mibe szedték? Mindenkinek vót egy ...

PJ-né: Mindenkinek vót e gy kosara. Abba szödtük bele. És akkor mitűlenk meg elhordták a férfiak!

EÁ: És az fonott kosár volt?

PJ-né: Nagy, fonott kosár vót, igen, férfiak meg ehordták tűlenk másik nagyobb kosárba! Átöntöttük, azok meg vitték a szekérre, szekér vót, szekéren vátak hordók, bele hordókba, asztá ott ugye ha fojt is a leve, nem számított!

EÁ: Olyan hordó, ami, amit má ...

PJ-né: Ami ...igen, olyan hordókba ...

EÁ: ...ilyenekbe hordták ... mennyi volt, ugye ...

PJ-né: ...igen, hát úgy szá..., még kettőt is fordűtak, vót fönn még 3-4 hordó is egy szekéren, ugye sok vót a szőlő, hogy nem fért bele, akkor még visszamentünk, még a másikba, még szödtük, a többiek addig szödték ott a népet, a munkásokat ...

EÁ: ...mivel itthon a szőlőt, a ... nagy kádba tették ...

PJ-né: Igen, igen, nagy kádba bele vót darálval és akkor megin vissza-

ment...

EÁ: Abba rakták bele, nagy kádba?

PJ-né: Abba, abba, igen, nagy kádba!

EÁ: Mingyá bele is daráták?

PJ-né: Bele is daráták, igen!

EÁ: Tehát, rögtön ...

PJ-né: Igen, ugye, hogy hát az ugye ne rohadjon ugye benne, hanem az ott erjedjen ...

EÁ: ...akkor egy-két napig át, utána...

PJ-né: ...utána leszűrték a levet és ugye hordókba le a pincébe ...

EÁ: ...az, azér préselték, azzal a prészel ami ott kinn van?

PJ-né: Igen, azzal a prészel, igen azzal! Leprésűték ...

EÁ: ...és azt mingyá hordókba tették?

PJ-né: Mingyá hordóba! Úgy, hogy akkor nem lehetett a pincébe járni, ugye mikor ott pláne forrt, ottan, ottan vigyázni köllött avva, nem lehetett, igen csak gyufával lehetett ugye lemennyi megnézni, hogy jaj hát nincs-e hiba, nincs-e, lehet-e menni? Ugye ott sok bor vót, hordók ott mind tele vótak, ugye forrt, ugye nagy gáz, mindön vót, ugye azé vigyáztunk. Azé nem jártak le ugye mikor jó ki nem forrta, meg ugye mikor kiforrt magát, akkor ugy mentek le. Akkor mikor má ugye kiforrt magát ...

EÁ: Leszűrték?

PJ-né: Le ...fojt ugye az ódalára, hordókat szépen lepucolták, lemosták és fölöntötték, mer ugye nem vót tele a hordó akkor ugye, mer kiforrt belüle, akkor fölöntötték és akkor mind le...dugaszolták, sokáig ugye, hát hogy ne levegőzzön. Akkor ugye egy hónap mulva ugye megin hát azér mög... hát akkor meg le...fejtötték.

EÁ: Szóva többször fejtették!

PJ-né: Igen, többször, hát ugy vót finom a bor!

EÁ: Seprűve mit csináltak, ami benn maradt alatta?

PJ-né: Ja, azt meghagyták a söpröt, asztá ugye pálinkának izéték ...

EÁ: És még törkölyből is szoktak?

PJ-né: Törkölyből is! Azt meg elraktuk egy nagy hordóba, ami nem ... hordó, azt mi szépen le...raktunk, igen - na milyen papirnak mondták akkor ilyen zsirpapirnakféle, és amibü mög homokot öntöttünk és ugy ...meg agyagot. És így nem kapott levegőt.

EÁ: És akkor le volt fojtva.

PJ-né: Igen, le vót fojtva!

EÁ: ...az egész télen aztán ...

PJ-né: ... egész tavasz felé, tavasz felé ugye mikor gyűtt rá alkalom ugye akkor szokták kifőzni.

EÁ: Akkor főzték a pálinkát.

PJ-né: Olyan finom ereje vót, mind a ...

EÁ: És akkor törkölyből is, seprüből is csináltak pálinkát?

PJ-né: Abból is, de különb a törkölybű, különb a söprübű, igen finom pálinka vót!

EÁ: Melyik vót a jobb?

PJ-né: Tessék?

EÁ: Melyik vót a jobbik?

PJ-né: Hát én azt nem tudom megmondani. Engem nem érdekelt ...

EÁ: Mer én se szeretem ... A borról volt vers?

PJ-né: Persze! Hát itt is mondtam én el!

EÁ: Az melyik vót az?

PJ-né: Adjon Isten minden jót!  
 Legfőképpen lelki jót!  
 Legyen tele minden icce, minden pince, minden bolt,  
 mind valamikor régös-régen a törökök idejébe ahogy vót!  
 Ihatnám egy pohárral!  
 Ez ám az a girbe-görbe tőkének a leve!  
 Amit görbe kesse tisztogatnak,  
 kapa fokka kopogtatnak!  
 De bor ennek a neve!  
 Jaj, de ez nem egyéb ám, mind elmebódító,  
 erszény tisztító,  
 Isten káromló,  
 család háborgató!

De velem is mit cselekedté,  
 szégyenbe keverté,  
 még a sárba is meghentergetté,  
 de még a kutyákat is rám uszogattad,  
 de még a szép embereket is rám csábitottad  
 az ám!

Azt tudod-e mi a katonai regula?

Se irgalom, sem kögyelöm!

Egy, kettő, három, mars le az áristomba!

...csak ugye itt aludt, ugye azzal vége!

EÁ: ...inkább lakodalomba vitték ...

PJ-né: ...ezt lakodalomba, igen! Mikor má ugye vacsorátak. Akkor ugye ezt a vacsora utáni időbe mondták el a borru, ezt a köszöntőt ugye, hát akkor jobb étvággya fogyaszt...

EÁ: .....

PJ-né: ...csak ugye így aztán ugye mulattak utána.

EÁ: ...en, lakodalomba is szokták mondani, hogy is van az a nóta?

PJ-né: ...Énekel ....

1., - Mikor mentem a boros pince felé .../Dallam, szöveg kottam./

EÁ: Inkább a férfiak mondták ezt, vagy néha a menyecskék is szoktak tréfáni az öregek...

PJ-né: Hát ... nők is mondták, férfiak is mondták ...

EÁ: Lakodalomba is?

PJ-né: Lakodalomba is, igen! Lakodalomba is. hát ez ilyen régi nóta!

- vágás hallatszik -

EÁ: Mikor má szabadultak a gazdasszonyok, másnap hajnalba, vagy reggel, vagy mit tudom én ..., akkor ők mulattak, hogy ...

PJ-né: Igen, akkor mi mulattunk, mindenki mondta a nótáját ...

EÁ: No, maga mit mondott?

PJ-né: Én ugye azt mondtam ... azt mondjam? ...

EÁ: Azt a szépet. azt, ...amit mondott ..., hogy Búra, búra ...

PJ-né: Ja!

2., - Búra, búra, búbánatra ... /Dallam, szöveg kottamellékl./

/Új stílus!/  
/

EÁ: Ezt énekelte a fiatalabb gazdasszonyoknak ott?

PJ-né: Nem, aztet, ezt én nem éneköttem e , inkább azt, hogy ...

EÁ: Nem énekötte el?

PJ-né: ...azt akartam, ~~csak~~ csak nem, de mondom hátha még a könnyem is kigyün, az igazi jó nóta ...

EÁ: Hát mér nem énekelte ezeknek a gazdasszonyoknak?

PJ-né: Hát nem akartam ... mondok olyat, ami nem számít énnekem, hogy mi van ....

EÁ: De mondta, hogy ők kérték ezt, a gazdasszonyok.

PJ-né: A gazdasszonyok mindig körbe átunk és mindegyik mondta a magáét, mindegyik a magáét mondta!

EÁ: Ilyen dus nótákat?

PJ-né: Igen, dus ...

EÁ: Cigány szokta ezt kísérni? Nem?

PJ-né: De, cigány kísérte, persze! A gazda asszony, aki gazda vót, az fizette zenésznek a dusát, egybe, igen. Neki adott a cigánynak egy száz...

EÁ: A maga nótájáér? ...

PJ-né: ...igen, csak mindenik a magáét mondta, utána!

- vágás hallatszik -

EÁ: ...egy papírt, amin maga vásárolt egy ilyen, ilyen hadi rokkanttól?

PJ-né: Igen, hadirokkant ...

EÁ: ...ettől a Hobol/??/ Józsi bácsitól?

PJ-né: Igen, hát ha avvan ráírva, akkor az!

EÁ: Igen. Na ez ilyen daloskönyv című lapocskákat árult, olyan mint a régi históriások. Na hol vette ezt maga?

PJ-né: Csurgón, mikor vót vásár, valamikor Csurgón vót vásár ...

EÁ: ...39, 40 végén ...

PJ-né: ...igen. Vásárra vótunk, és ott vettem tüle ...

EÁ: Árusította?

PJ-né: Igen. Odaadta. aki ugye odament hozzá möghagatták ...

EÁ: Pár fillért adtak érte? El is énekelte?

PJ-né: Pár fillért. Énekelt, harmonikált, igen nagyszerűen ...

EÁ: Hermonikát ...

PJ-né: Igen, olyan kicsi kis harmonikával, nem is vót olyan jaj de szép harmonika, ... kis kopottos harmonika vót ...

EÁ: ... olyan gombos harmonika vót ...

PJ-né: Igen. Avva harmonikát. Tudja attu vettem ezt a ...

EÁ: Ezt a dalt is énekelte?

PJ-né: Ezt is elénekelte! Igen, el ám! Elénekelte! Ezt is.

EÁ: Ezt az elsőt tudom, de ezt a második dalos ... dalát ..."Életemben csak két nőt szerettem ..." ...

PJ-né: Azt nem tudom ... azt nem. Nem tudom ezt így elénekelni .

EÁ: Nem tudja? Más nótára se tudná elmondani?

PJ-né: Nem tudom.

EÁ: És ki ez a Hédel István, aki nyomatta a Mautner nyomdában, Kaposváron ...

PJ-né: Na hát lássa, ....százalékos hadirokkant akkor nem az?

EÁ: ...világháboru volt, első világháboru ...

PJ-né: Igen, .....14-es háboru volt ...

EÁ: Ezzel pótolta a keresetét ugye ...

PJ-né: 14-es háboruba vót ez a ...

EÁ: Mást is ... többféle dalt is árusított?

PJ-né: Hogyne! Hát ugye danúgatott, harmonikáta is, meg danúta is!

EÁ: De csak ez maradt meg ez az éneke ...

PJ-né: Csak ezt ugye eztet vöttük meg, a fiammal ugye ezt megvette édes anyám, ezt a lapot adta oda nekünk ...

EÁ: Annál is inkább mer az első dalát tudták, ezt a "Valahol egy kis .."

PJ-né: Má akkor még nem tudtam én eztet ...

EÁ: Nem tudta? Őtőle tanúta meg ott?

PJ-né: Nem! Aztat csak ugye azután, itthun ...

EÁ: Na de hát ő muzsikát ugye, kísérte ...

PJ-né: Muzsikát de azért ... csak úgy odaadta, hogy hát ebbü tanújjuk meg.

EÁ: Igen. Azt nem tudja, hogy ő mire dalolt, ara nem emlékszik?

PJ-né: Nem tudom aztat. Nem tudom. Azt nem tudom.

- vágás hallatszik -

EÁ: Hát hogy történt ez a keresztelés meg a paszit? Mondja el ezt nekünk!

PJ-né: Úgy, hogy amikor a kisbaba megszületett, utána egy hétre vitték a körösztni a templomba. Hívták, komaasszonya, körösztannya kisbának a körösztannyát, de vótak ketten, hárman is körösztanják is, akik mentek vele. És ment velük a bába. S ugyeottan, ott tartották a babát az egyik körösztanja, a tisztelendő úr, amikor ugye körösztüte, de akkor a másik kettő meg odatartotta a kezét alája a babának, hogy ők is körösztanjuk.

EÁ: Ugye ezzel szimbolizálták, hogy több körösztanja van ...

PJ-né: ...alátartották, hogy nem foghatták ...hanem, hogy ők is ...

EÁ: ...mondhatják, igenis ő keresztanja vót ...

PJ-né: Igen, hogy ők is keresztanjuk a gyerek...babának.

EÁ: A komaasszonyok is keresztanják.

PJ-né: Igen, azok is, igen.

EÁ: Komaasszonyok rendszerint rokonai vótak ...

PJ-né: Ugye hát azok is vótak, ugye a rokonság is. Na akkor evitték haza, ahhoz egy hétre mög vitték a paszítot, a véka paszítot, a paszítanak a tartalma pedig ...egy fazék ...

EÁ: Az egy véka vót, ilyen fonott véka?

PJ-né: Igen, olyan fonott véka vót, ilyen ...amit mutattunk is benn ...

EÁ: ...olyan szépen leterítették?

PJ-né: Le vót terítve szépen, ilyen szöttes régi ruhával ...

EÁ: Hogy hívták? Nem vót annak külön neve? Paszít ruha, vagy mi vót? Vagy véka ruha?

PJ-né: Véka ruha! Véka ruháva le vót takarva, szép szöttes, piros ... és ugye akkor benn vót a vékába egy fazék tikleves, egy szép tik mögpirítva, egy szép kukoris és egy szép patkó, amit hát én szoktam csinítani, azt a csipkés patkót, egy tányér fánk és egy tányér rétes. Na aztán még utána héten is vitték a paszítot, ahány komaasszony vót, az mindenik vitte, háromszor abba a három hétbe a paszít vékát. Igen. Háromhét, a paszítot vitte! Utána héten meg ... egy kemence kukoris megsütve, evvót a tartalma, végen egy öveg bor, meg előzőleg is egy öveg

bor. Ez vót a paszit vékában!

EÁ: Ilyenen tartózkodtak egy kis vidám hangulatot teremteni?

PJ-né: Hát akkor nem szoktak! Akkor nem vót! Nem vót!

EÁ: Hát tulajdonképpen a szülő anyának szólt ...

PJ-né: Igen, ezt csak a szülő anyának vitték! Igen, annak a ... igen a kis-baba anyjának, igen. Annak vitték. De ugye hát összepakúttak annyi mindent, hogy az a család az jó élt addig, amig az, abbu tartott!

EÁ: Mivel hálálták meg később ezeket a ...

PJ-né: Hát hogyha...hogyha vissza ... akkor ü visszaháláta az is! A is, ugyanazokkal! Igen, mint a ...

EÁ: De csak akkor ha szülés vót, vagy pedig tiszteletből visszavitte ...

PJ-né: Csak akkor amikor ugye baba lett! Akkor vitték vissza! Igen akkor! Igen, akkor vitték vissza! Ugy különben hát ugye, hát ajándékot nem szoktak ... vöttek ajándékot a kisbabának, mikor kezdett járni, vagy a körösztyanya vött nekije szép ruhát! Avvót az ajándék megin!

EÁ: Ezt hogy hívták akkor?

PJ-né: Hát hogy ezt a körösztyanya vötte! Ezt ...

EÁ: Nem vót ennek ...

PJ-né: Nem! Nem, semmi! Csak hát ugye vött a körösztyanya ajándékot neki!

EÁ: Paszit ruha vót ez is?

PJ-né: Igen, hát valami ilyesféle lehetett má.

EÁ: Mikből állt ez? Ilyen kis ... szoknyácskából ...

PJ-né: Hát ...szép, amilyen ruhát akkor árúttak! Abba az üdőbe! Végbe vöttek, akkor mögvaratta az édösanyja amilyenre akarta a kisbabának.

EÁ: Ja, megvarratta!

PJ-né: Mögvaratta, igen!

EÁ: Na de nem népviselet vót!

PJ-né: Nem készen, nem ... nem ...

EÁ: De népviseletbe varratta, népi ...?

PJ-né: Ahogy ugye akarta! Hát ugye nem tudom, hogy ...amilyen szokás vót akkor!

EÁ: De hát a régiek ... nyilván nem modern ruhát varrtak! Régen valami szép ...

PJ-né: Amilyen vót akkor a divat ugye, ugy varatták meg. Igen. Ugye, amikor férhöz ment, akkor ugye vött nekije, vagy megnősüt, akkor a körösztyanya má megvette neki az ajándékot, a körösztygyereknek.

EÁ: A nösülésné, ... már a lagziba?

PJ-né: Az, a köröszty...komaasszony igen, az a lakodalomba, az ugye vitte neki az ajándékot!

EÁ: És az mi lehetett az az ajándék?

PJ-né: Hát ha lán vót, akkor fejkendőt vett neki, ha fiu, körösztygyerek,

- vót, biztos, hogy finom vót!
- EÁ: Tetejét is megöntötte e kicsit?
- PJ-né: Tetejét! Igen, tetejét öntötte ...
- EÁ: És mikor tejfölözték meg, mikor má kiszedték?
- PJ-né: Nem! Amég nem sūt mög...
- EÁ: Tehát zsirra még tejfölt is ...
- PJ-né: Zsirral is, tejfölle is, azután tötték be sütni!
- EÁ: Igen. És mikor megsūt, megszúrták valami villával, hogy meg van-e sülve? Vagy hogyan állapították meg?
- PJ-né: Megtudták azt, hogy megsūt má, ugye körü mög vót sülvel a ...
- EÁ: Mennyi ideig ...
- PJ-né: Nem soká tartott annak a sülése.
- EÁ: Negyed óráig?
- PJ-né: Hát addig, addig meg is sült.
- EÁ: Na megsült, kivették ...
- PJ-né: ...és a tepszibü szödtük ki, az olyan vót!
- EÁ: Abbu szedték ...
- PJ-né: Abbu is ettük ki, villáva ... tepszibü, igen. De én ...nagyon finom vót! Le a kalappal!
- EÁ: Mit tettek még rá?
- PJ-né: Vót amikor legvártot is szoktak rávagdani.
- EÁ: És hagymát szoktak-e?
- PJ-né: Á, azt nem! Azt nem! Azt nem! Ara nem vót hagyma!
- EÁ: Erre nem vót hagyma.
- PJ-né: Az nem, az nem ...
- EÁ: Itt csak ...

- vége az A oldalnak -



- B oldal -

EÁ: Ezt a tésztát, ami nem vót nagyon folyós, sőt má száraz vót, akkor ezt megkenték mivel? Szilvalekvárral?

PJ-né: Szilvalekvárt is szabtak bele! Meg addig is, amig nem vót megsülve, má addig is belerakták, ugy sütték meg.

EÁ: Ezt közé ...

PJ-né: Belevagdaták, igen, igen, bele, közé, bele ...

EÁ: És tetejét meg megkenték szilvalekvárral?

PJ-né: Nem kenték meg, csak ugy ... ugy erébb-arább belevagdaták.

EÁ: Nem szokták elvá... elvágjuk annak idején kettő, ...hosszába ...

PJ-né: Igen! El szokták! Amikor ugye má megsüt, akkor ugye szépen kimetették!

EÁ: Egy tepsiből ettük annak idején, ugye maguk is egy tepsiből ...

PJ-né: Hát hogyne! Igen finom vót! Igen finom vót!

- vágás hallatszik -

EÁ: A kukoricadarából, abból a .....tól, hogyan csináltak kukorica kását? Megfőzték, vagy összekeverték, vagy mit csináltak?

PJ-né: Ugye a .....ba megfőzték, kukorica kását ...

EÁ: Vízze keverve?

PJ-né: Vízze keverve és aztán ugye ez, ez...be töltötték abe a disznó bélit, amikor disznót vágta! De ugye ez el vót finoman keverve, minden bele vót keverve, az megen igen finom vót, akkása!

EÁ: Na de milyen, milyen izesítőt tettek bele, paprikát tettek bele?

PJ-né: Paprikát, magyar borsot, és akkor .....? , bazsalikát ...

EÁ: Bazsalikom, igen ...

PJ-né: ...igen, ez meg vót töltve, mind finoman ugye ki vót szitáva, ugye evvel vót összekeverve, izes...izes.... ugye jó ize legyen, ugye ez mind bele vót keverve, az igen finom vót!

EÁ: Ez a véres hurka, meg ez a rizses, ugye ez má később vót?

PJ-né: Igen, ez má később! Igen!

EÁ: Na de szokták ezt másképp is enni! Hogyan?

PJ-né: Ugy amokor kiöntik a ... megfőzik a kását, kiöntik a tálba és ugye hagymás zsirra, paprikás zsirra megöntötték! Jaj de finom vót! Azt möge öttük! Jó vót!

EÁ: Félig meg .....a hagymával.

PJ-né: Igen. Igen. Ugye olyan halványan sütötték meg a hagymát, bele a paprikát is a zsirba s asztá avva öntötték mög! Hű de jó vót!

EÁ: Sózni szoktak egy kicsit, vagy má eleve sót tettek a ...

PJ-né: Töttek bele sót, töttek bele, bele töttek, igen ...bele a kásába,

má ott tötték bele a sót! Így izesítették.

EÁ: Közös tálból ették!

PJ-né: Igen!

- vágás hallatszik -

EÁ: Hát a kukorica gánica hogyan készült?

PJ-né: Ja, a kukorica gánicába mi nem tettünk krumplit, csak tiszta kukoricalisztből főztük meg, a forró vízbe beleraktuk a kukoricalisztet, ugye azt addig ugye kevertük benn, hogy olyan jó sűrűllyön össze, azt ugye kiszaggattuk zsírba. Zsirrál. Abba nem tettünk krumplit. Csak a buزالisztbe tettünk, avvót a ...dödölle ....buzalisztte.

EÁ: Akkor ez másik, én most nem azt kérdezem, tulajdonképpen a kukorica ... vagy a krumpli gánica...na hogyan mondjam. Azt hogy csináták! Akkor azt is mondja el!

PJ-né: Ugye ez finom vót, ez a kukoricalisztből gánica és amikor megfőtt, meg zsirra kiszaggattuk és tejfölle, avva öntöttük, tejfölt ...

EÁ: Ezt meg kő főzni! Margit néni, hát először meg kő főzni, hogyan nyomták át, vagy hogyan törték meg?

PJ-né: Hát ugye kalánnya, fazékba, ugye főtt a fazékba, kalánnya kevertük, kalánnya! Főzőkalánnya. Igen. És ugye így, aztán ugye törtük a lisztet, hogy ugye hát simára legyen ...

EÁ: Tettek hozzá lisztet? Mennyi, ... milyen arányba? Nem? Nem tettek?

PJ-né: Másik lisztet nem tettünk bele, csak tiszta kukoricalisztet! Amit ugye ebbe ...ebbe a gánicába ... igen.

EÁ: A krumpl... de én a krumplis ...

PJ-né: A krumplis gánica az nem. Az másik vót!

EÁ: Én azt kérdezem most, a krumplis gánicát!

PJ-né: A krumplis gánica az nem vót, mi nem tettünk a kukoricalisztbe krumplit, csak a buزالisztbe tettünk krumplit, abba köllött, avvót a dödölle! Mikor a krumpli megfőtt, leszűrtük a krumpli levét, azt összetörtük, akkor visszaöntöttük a levét, s ugye mikor forrt az a lé, akkor töttünk bele buزالisztet és avva törtük meg a gánicát! Jó törtük ugye, sokáig, finomra, simára, ki köllött keverni jó simára, akkor azt ugye szaggatták ki kalánnya! És ...igen.

EÁ: El vót terítve is, ki vót terítve az ételhez, a tálaláshoz?

PJ-né: Nem! Ugye hátbebele egy gombócot, bele egy edénybe, bele vót szaggatva, zsiros kalánnya, igen. S akkor megzsirozták, hát ugye tejf... ara is lehetett tejfölt önteni, aki szerette... De hogy a kukoricalisztből amit csinátak ugye gombócszerűen, abba nem köllött krumpli, habár ugye mi nem csinátuk bele, nekem nem vót, én, mi nem ...

EÁ: Közbe a krumpli gánicába kellett ...

PJ-né: És azt meg forró tejjel... tejes gánicát, amit ugye mondtak is benn, a műsorunkba is benn vót, hogy főzne édesanyám tejes gánicát... Hogy forró tejbe...szoktuk ugye beleszagatni, az milyen finom vót, kukoricalisztből ...

EÁ: Csak ez egy másik változata ám annak a ...vízbe főzték, mikor vízbe csináták!

PJ-né: Ugye azt is vízbe főzték, azt is, csak ugye ki vót gombócokra szagatva, forró tejet öntöttünk rá.

EÁ: Na de hát ez egy másik tészta ... hogy tejbe főzte?

PJ-né: Nem vót tejbe főzve tanár úr! Csak forró tejet öntöttünk rá! Azután, miután má mögfött! Ki vót szagatva gombócokra! Akkor öntöttünk rá forró tejet!

- vágás hallatszik -

EÁ: Tisztázzuk má ezt a krumpli gánicát! Megfőzte a krumplit ...

PJ-né: Igen, megfőztem a krumplit és aztán a levét vissza ráöntöttük, forrt a lé a krumplival egybe és abba lisztet raktunk bele ... igen apránként bele, hogy ...

EÁ: ...hogy össze ne csomósodjon ...

PJ-né: ... hogy össze ne csomósodjon, törtük, kevertük addig, amég az simára nem főtt meg! Hogy sima legyen ugye az a liszt és nem ...ugye az mögfött ugye rendes keménységre, ugye nem lágyra, hogy lehessen kigombo... kigombócozni...

EÁ: Egy külön vízbe? Forró vízbe főzték ki?

PJ-né: Nem! Nem tanár úr!

EÁ: Hát hogy, hol főzték?

PJ-né: Aztat nem főztük azután, amikor az má mögfött a krumplival, többet nem köllött azt főzni! Nem! Többet azt nem köllött főzni! Nem! Azt csak kigombócoztuk, hogy mondjam, zsiros kalánnya, igen, s aztán kiszaggattuk, azt is azér kiszaggattuk! Így szoktuk... és akkor megzsíroztuk, paprikás zsirra, hajmás, paprikás zsirra, aki szerette, én a hajmát ugye nem szerettem, azér nem mondtam ...

EÁ: Azér mondja el minden változatá ...

PJ-né: Hajmás zsirra, paprikás zsirra ugye megöntözték. Az is jó, finom vót az is. Az is finom vót, ugye aki szerette, ugye akkor ara, ha szeretet hajmásan is, ráöntötték a tejfölt, tejfölössen is igen finom vót! Igen, hogyne! De ugye én má, én azt nem csinátam, én, mer nem szerettem ugye a hajmás zsirra, csak paprikás zsirra, és tejfölözni.

EÁ: Szóval ízesítés má akkor történt, mikor ...

PJ-né: ...bel, mikor főztük a lisztet a krumplival, akkor a só. Igen.

- vágás hallatszik -

EÁ: Na, Csurgón hallotta ezt a Nagy Jóska bácsit, ezt a ... - egy pil-  
lanatra csöndet kérek - ...

KGY-né: Csak egy versét tudom.

EÁ: Csak egy versét, de és akkor majd én emlékeztetem rá!

KGY-né: Mehet? ....Énekel ...

1., - Pista fiam az áldóját ... /Dallam, szöveg kottamellékl./

EÁ: Kuti Györgyné, született 1914-ben

KGY-né: ... október 21.

EÁ: Igen. Na hogy tudja ezt a ...

KGY-né: ...Énekel ...

2., - Szegény .....t, de sok csapás érte .../Dallam, szöveg kottam./  
/magyar nóta!/'

EÁ: Ezt magával iskolás korába ki mondatta el?

KGY-né: A pap, öreg pap ...

EÁ: Hogy hívták?

KGY-né: Celler/?/ Vince.

EÁ: Celler Vince? Hát az a berzencei ...

KGY-né: Berzencei! Ide járt le ...

EÁ: Ide járt akkor! És elmondatta magával ezt?

KGY-né: Nem énvelem! Termő/?/ Gyuláva!

EÁ: A Termő Gyulával mondatta és maga megtanúta! Iskolás vót az a Termő  
Gyula?

KGY-né: Iskolás hát, annyi idős mind éh!

EÁ: De nem tudja, hogy mér mondatta e vele? Megtetszett neki a dallama?

KGY-né: Hát hogy megtanítson egy ilyen cigány nótát!

- vágás hallatszik -

EÁ: Maga fiatalkorába jártak ilyen drótos tótok?

KL-né: Igen, igen, jártak!

EÁ: És üstöket, meg ...

KL-né: Mindent, fazekat drótoztak ... még nem is olyan régen is jártak ..

EÁ: Köszörüs nem vót köztük?

KL-né: Az is járt!

EÁ: Tehát külön vótak?

KL-né: Külön, külön vótak!

EÁ: És ez a drótos, ez szokta mondani, ez a drótostót, ezt a rigmust ...

KL-né: Hát ezt nem tudom, hogy hogyan vót ez, egy ángyom vót nekem és ...

EÁ: És attól hallotta?

KL-né: Az igen tudta ... ez tanúta meg tüle, de azt hiszem ő se tudja e-  
mondani végig, mer az hosszan van, csak amennyi eszibe jut ...

EÁ? Na de .....az előbb .....hogy drótozok, vagy hogy vót az?

KL-né: Hát ugye illen forma vót ...

Drótozni, fótozni, tessenek drótoztatni! .....nem tudom ....

EÁ: Na, na, ....tessenek drótoztatni ...na ...

KL-né: Na nem tudom ám, meg az eszem sincs a helin ...

EÁ: Az előbb szépen emondta, kezdje el előlről!

KL-né: Drótozni, fótozni, tessenek drótoztani!

Jártam sok városot, határon túl is ..... még a is benn van.

Másik országba, határon túl is .....nem tudom hogy van ...

EÁ: Azt a mondókát vagy micsodát mondott az előbb, hogy ... vót az apám ...

KL-né: Az is benne, de ...

EÁ: Na, hogy vót?

KL-né: ...Tótországba drótostót vót,

Az anyám ki vót, azt nem tudom,

apám ki vót azt se tudom.

Csak azt tudom, hogy drótostót vót.

Tótországba nagy úr vót,

csak azt kiabálta, hogy:

Drótozni, fótozni, tessenek drótoztani!

Drótozni, fótozni, tótországba járni.

....jaj, nem tudom, melyik valami országba ....

Jártam sok városot,

láttam szép lányokat,

Drótozni, fótozni, tessenek drótoztani!

Láttam sok lányokat,

ugrátam nagyokat, ujujujujj!

...valahogy így vót benne, nem tudom összerakni ...

EÁ: Trencsén megyéből, ezek is valószínű onnan jöttek, Trencsén megyéből.

Ugye?

KL-né: Onnan jöttek, onnan, Trencsén megyébe vót az mind ...több asszony  
beszél egyszerre, nem érthető ...

EÁ: Egy beszéljen! Tehát ezek a cserepek is onnan, Tótországból származ-  
hattak volna? Nem Vas megyéből, vagy ... Veszprém megyéből?

KL-né: Vas megyébü! Vas megyei vót! Azt nem tudom milyen falu is vót a ne-  
ve, ...határba gyütt ...

EÁ: Határba! Ezek atádiak inkább?

KL-né: Atádi vót, igen! .....több asszony beszél .....

EÁ: Mi? Ezt a vásárosok mondták? Csecsési ....?

- vágás hallatszik -

GYM-né: ..... Puha, többet .....

GYM-né: ..... Puha, többet .....  
Kemény, faszáru nyalóka!

EÁ: Ezt a cukrosok árulták?

GYM-né: 10 darab rajzszeg, tizenhat fillér,  
....a pénzed, tudod, hogy mit ér,  
ha nem vesszõ...t, Tóni bátyád/?/ bekaptják,  
harminc fillér a bazár!

- vágás hallatszik -

EÁ: Elmondta Gyõriné, született 1917-be.

Az elõbbit elmondta, ... a nevüket mindig mondják be, mer akkor a le-  
jegyzésnél nekem ez fontos! A nevét mondja be!

KL-né: Kálmán Lajosné, Somogyudvarhely, 1904-be ....

EÁ: Na és a lányneve?

KL-né: Tóth Rozália.

EÁ: Tóth Rozália.

- vágás hallatszik -

EÁ: Ezt hallotta régen, kislánykorába?

PJ-né: Még kislánykoromba! . .... mesél .....

/ A királyfi átváltozott kigyóvá .../

Hol volt, hol nem volt, hetedhét országon is túl volt, az üveghegyen  
innen volt, az óperenciás tengeren túl vót. Vót egyszer egy király, egy  
királyné s ezeknek vót egy igen szép fiuk. Mikor má nagy vót a királyfi,  
egy napon átváltozott kigyóvá. A királyné háza elõtt pedig állt egy  
nagy dudafa. Az a kigyó minden reggel kiállt az alá a fa alá ...

EÁ: Milyen fa?

PJ-né: Dudafa!

: szeder ...

PJ-né: Hát de mi dudának mondtuk ...

EÁ: Hát de milye....., mi az? Mondja el a fiataloknak, magyarázza el mi  
az a dudafa, vagy csak én kérdezem ...

PJ-né: Országuton szokott lenni. Ami van az utcákon, az a szeder!

EÁ: Tehát szederfa! Dudafa ...,

PJ-né: -.....folytatja a mesét ....

...fölmert a fára, reggeltõl estig ott fönn füttyölt. A király meg a király-

né is kimentek, hogy meghallgassák a kigyó fütyölését, leültek a fa alá és köservesen réttak. Ara mönt egy öregasszony ... Az is hallotta a fütyölést, kíváncsiságból bement a királyi udvarba, hogy megnézze milyen madár ez, ami ilyen szépen fütyöl! Főnézett a fára, látta a kigyót... Hagatózik ... azt mondja a királynak meg a királynőnek, hogy "Főlséges királyom és királyném, mér vattok ilyen szomorujak, mér réttok annyira, nem tudnák a ...fájdalmatokon segitteni?" Ere mögszólamodika királyné sirva és mondja, hogy "Jó öreganyám! Nekünk vót egy igen szép fiunk, mikor má nagy vót, egy napon ádváltozott kigyóvá! Azuta ezen a fán főnn ül és fütyöl!" Főlláll az öregasszon, mögen hagatózik, odaszóll a ...királyhoz, hogy "Főlséges királyom! Mögmondom mit fütyöl ez a kigyó! Ez a kigyó azt fütyöli, hogy meg akarok házasonni! Főlséges királyom! Házasiccsátok mög ezt a kigyót!" Ere mögszólamodik nagy szomorujan a király és azt mondja, hogy "Mögházasittanám, de ki gyün el a kigyónak feleségének?!" Ere az öregasszon má a falu közepén mert ott lakott egy igen csunya lány. Kézenfogta a csunya lányt s elvitte a királyi udvarba, odaát a ...szederfa alá és dörgő hangon főlszót a fára. Kigyó! Gyere le a fáru! Möghoztam a mátkádat!... Mög se mozdát! A kigyó. A csunya lány pedig sirva eballagott. Mire az öregasszon a falu szélén járt - mer ott lakott egy szegén ember a feleségéve - vót nekik egy igen szép lányuk! Bement az öregemberhöl és mondja neki, hogy "Jó öregapó! Azér gyüttem, hogy elviszem a lányodat a királyi udvarba." Mögáll az öregember, majnem kövé meredve, könyörög sirva, hogy jó öregapó ... öreganyó, ne vidd el ezt az egyetlen kincsünket, mer ha ezt elviszed, a szemünk világát viszed el, de a kkor minket is vigyél magaddal!" Gondolkodik az öregasszon ... Na jó! Tikteket is elviszlek, lössz ott nektök is heletök ..." Ere a lány összeszödte a kis ruháját, fejkendőbe kötötte, a kargyára akasztotta és utnak indútak. Elü mönt a ...lán anyja az apjával, a z, öregasszon mög pedig a szép lánnya ballagott háttul. Asztá utközben elmondta neki a varázslat titkát. Azt mondta neki, "Szép lány! Ne féjj a kastélyba menni, mer hét nap múlva mögtörük a varázslat! El ne mond senkinek! Nöm mondom el! Má ott is termettek a királyi udvarba, odaátak a fa alá, főnézett az öregasszony a fára és mosolyogva főszót, hogy "Kigyó! Gyere le, möghoztam a mátkádat!" Abba a pillanatba legyütt a fáru a kigyó és kézőnfogta a lányt, bevezette a szobába. A király mög a királyné, z, öregember a feleségéve ott maradt és beszélgettek. Egyszer csak boldog nevetés hallatszott ki az ablakon. Mögörüť a királyné, de az öröme nem sokáig tartott, mert abba a pillanatba a kigyó kigyütt a szobábu, főment a fára, tovább nem fütyölt! A szép lány pedig szerelmes nótákat danút és takarított! Odament hozzá a királyné mög a király ... könyörögnek, hogy "Édös lányom! Mond meg nekünk a varázslat titkát, mér

van neked ilyen jó kedved?" Azt mondta, majd hét nap múlva fölséges királyom és királyném! Telt mult az idő, de olyan hosszú volt a hét nap a királynak mög a királynőnek, mind mast hét esztendő! Elérkezett ám a hetedik rögge, mikor főketek a kigyó mögen fölmönt a fára, nem fűtyült, a szép lány pedig százzszorta több szerelmes nótát danót, mind azelőtt! Mögen odamögy hozzá a király mög a királyné, összetött kézze könyörögnek, "Édös lányom! Elérközött a hetedik nap, hát árúd el a varázslat titkát!" Mögszólamlik a szép lány és azt mondja, hogy "Fölséges királyom és királynóm, most elárulom!" Én máma este korán kimegyek a fa alá, és lehivom a kigyót a fáru és azt mondom neki, hogy fárad vagyok, korán le akarok fekünni, s az maj nekem szót fogad. Amikor levetkőzünk, leveti a kigyó ruháját, mast figyejj királynóm, mer szerü akasztom a fogasra ... és félig nyidva hagyom az ajtót. Te mög fűdzsd be a kemencét, hogy éfélre tűz lögyön benne! És lábujjhögyön gyere be a szobába éfélkor és akazd le a kigyó ruháját, de el ne tévezd, és dobd be a kemencébe, de azonnal fekügg az ágyba! Így is történt. Elérkezett a nyócadik rögge, amikor főketek a kigyó izgatottan kereste a ruháját és kérdi lágy hangon a lánytu, "Szép lány, hová tötted a ruhámat?" Az pajkossan feleli, hogy "Odatöttem a fogasra!" Dörgő hangon mondja a kigyó, hogy "De nincs ott!" Ere a szép lány visszánézött, mit látott, mind egy gyönyörű királyfi át a hátáná! Visszafordút, összeölekeztek, összecsókolóztak, kézenfogta a királyfit, hogy kivezette, ott át az ajtóba a király mög a királynő, z,őregasszon a z,uráva és várták, hogy mikor jönnek ki a szobábu. Kinyilt az ajtó, királyné fölismerte a fiát mög a király, a nyakába ugrott, össze-vissza csókóták egymást! De a király elsietött, hogy heted-hét országra szóló lakodalmat tartson! Engem is meghívtak, de én nem mentem el, mer én fáradt és öreg vagyok. Azok meg most is boldogan ének, ha mög nem hatak! Hát ezt így hallottam, aki nem hiszi el, járgyon utánna!

EÁ: Nem emlékszik, hogy kirü...kitü hallotta?

PJ\_né: Öregapámtu!

EÁ: Öregapjátú?

PJ-né: Persze!

- vágás hallatszík -

PJ-né: .....mesél ..... / A fülemüle /

Volt egyszer egy szegén ember, meg egy szegén asszon. Azoknak születt egy kis fiuk. Azt a kis fiut igen szerették, mindent megvettek neki, amit csak kért. Egyszer azt kérte, vigyen az édesaptya neki egy kis fülemülét. Meg izz vötték neki. Beletették kalickába és ott veran-



dába, od vót. Ez a kizs gyerök, ez álló .....alatt azt ötedgette, azt a kis fülemület. És mindig fütyörészött ottan! Egyszer mögy az édsanyja ki, hát mit fütyöl kisfiam ez a ...kismadár? Nem mondom meg édsanyám, aszongya. Mögy az embör is később, az is kérdi tüle, az édsaptya, hogy mit fütyöl ez a kis madár. Aszongy, "Nem meröm megmondani, mer akkor mögvertök!" Nem bántunk - aszongya - csak mond meg! Azt fütyöli ez a kis madár - aszongya -, hogy olyan gazdag leszek, hogy édsanyám hozza a türüközöt...a mosdótálat, édsapám pedig a türüközöt! Nem is bántoták a kizsgyerököt, még jó fel nem nőtt, má nagy legén vót, akkor aztán az édsaptya mög az édsanyja ebocsátották a háztu. Elkütték szógáni. Mönt is, möndögét, messze egy nagy városba beért, ottan hallotta, hogy a király nagy bajba van, hogy mindig ott repkednek a hollók a há...kertjébe és onnaj nem mennek el, miháncs kimegy sétáni, mingyá od van négy holló. Hát a király kihirdette, hogy aki mög tudja fejteni, hogy mit kárognak a hollók, annak odaggya a lányát! Fele királyságát! A gyerök möghallotta és bemönt a királyhó. S mondta neki, hogy "Fölséges királyom! Én mögfejtem, hogy mit mondanak ezök a hollók!" Na gyere fiam - azt mondja - maj mingyá itt lösznek! Kimöntek a kerbe, miháncs sétáni mönt a király, mingyá od vótak! El is keztek ott károgni a feje högyött. Na fijam - aszongya - mit mondanak? Felséges királyom - aszongya - azt mondják ezek a hollók, két fiug van. Az anya kikötötte őket, az aptyuk pedig fölneverte. Mast nem tunnak megosztozni, hogy melyiké legyen a két gyerek. Aszongya a király nekik, hogy az anya kikötötte csak, de elpusztítatag vóna, ha az apa nem hoz nekik önni! Így tehát az aptyukat illeti! És aztán akkor rögtön elröpütek a hollók mihencs a gyerök mögmonda és így összeházasodtak. A gyerök, mög a király odatta a lányát neki. Hát még mast is ének, ha mög nem hatak!

Peterdi Józsefné, Somogyudvarhely, született 1912.

GyM-né: Na most én emondom a másik változatát!

Hol vót hol nem vót. Vót egyszer egy szegén ember, egy szegén asszon, azoknak vót egy fiuk. Az e kizsgyerök kinn játszott mindig az udvaron. Mikor bement, mindig azt monda az anyjának, hogy "Édsanyám, édsapám, olyan gazdag löszök, hogy az ágyamba hozzák a mosdótálat mög a türüközöt! Leintötte az anyja mög aptya, hogy "Gyerök, beszélj!" Hát amikor má kamasz lött a gyerekek, egyszer bejelöntötte az anyjának mög az aptyának, hogy "Édsapám, édsanyám, elmögyök világgá!" Meg olyan gazdagon térök vissza, hogy az ágyamba hozzák a türüközöt mög a mosdótálat! Sütött az anyja neki kis pogácsát, meg egy üveg vizet öntött neki és azt monda "Éds fiam, akive legelöször találkozol a mezőn, kinád mög ebbü a pogácsábu mög a vizbü!" Hát mönt a gyerök mendegét, messzire, nagyon messzire, látta jám, hogy egy embör szántott négy ö-

körre. Mikor odaért köszöntötte az embört, aki szántott. "Adj Isten gazduram! Adjon Isten édös fijam, hát hová, hová? Hát gazduram - aszongya - elmögyök világot próbáni, mer mindig az vót az álmom, hogy olyan gazdag lögyek, hogy az ágyamba hozzák a türüközöt mög a mosdótálat. De gyüjjön gazduram, van énnéköm egy kis pogácsám, mög egy üveg vizem és mögögyük a pogácsát, mög a vizet is mögigyuk. Hát szót fogadott a gazda. Mikor mögötték a pogácsát, mögitták a vizet, adott a gyeröknek egy gyürüt. Azt mondta a gyerekeknek. "Édös fijam, ezt a gyürüt neked azér adom, tödd a zsebödbe! Elmondok neked egy titkot. Látod azt a várt ott messze? Ott lakik a király! Annak van egy igen szép lánya! De a király nem mehet ki a kerbe, mer négy holló mindig a feje fölött károg, majnem levészti a haját! Elhatározta, hogy annak adja a lányát, aki mög tudja mondani, hogy mit kárognak azok a kányák. De mikor bemész a királyi udvarba, ott maj téged nem akarnak a király elé bocsáttani! Nyujj a zsebödbe, huzd a gyürüt az ujjadra! Hát ugy is történt. Odaért, mikor bement a királyi udvarba, hogy a királlya szeretne beszéni, azt mondták neki, hogy nem lehet. Belenyút észrevétlenül a zsebgyébe, z,ujjára huzta gyürüt és mingyá megengedték, hogy a király elejbe be izs vezették. "Adj Isten, fölséges királyom! Adjon Isten édös fijam! Mi járathba vagy? Hát hallottam, hogy a fölséges király nem mehet a kerbe, mer négy holló álandójan a feje fölött károg, majnem a haját vöszik le! Igaz fijam! De azt is hallottam, hogy annak adja a lányát feleségü, aki elüzi azt a négy kányát. Az is igaz. Hát ha ezt, neköm adja a lányát, akkor én maj mögmondom magának, hogy mit kárognak azok a kányák, na mönjünk az udvara ...ki kerbe. Kimöntek, abba a pillanathba az a négy kánya ott termett! Annyira károgtak a király feje fölött, hogy majnem a hajád vitték le! A gyerök csak hagatózott! Aszongya, "Fölséges királyom, mögmondom, hogy mér pörölnek ezök a ...kányák. De áll az alku, amit mondott? Áll! Ez a négy kánya, kettő közüle, egyik a varjupapa, másik a varju mama. A kettő meg a fióka. És mikor a varju mama kikötötte őket, ott hagyta, nem etette őket! A varju papa hordott nekik önni és nagyra nevelte. Most azon pörönek, hogy kié lögyön a két gyerök. Mögáll a király és gondukodik, aszongya "Na fijam, hát akkor mond meg!, hogy kié lögyön! Nem fölséges királyom! Te vagy a ...izé... az unokádnak a feje, a törvény te vagy, hát mond meg, hogy te kinek itélnéd a két ...izét ...fiókát! Én megmondom édös fijam! Az aptyának! Mer az nevelte őket nagyra! Ere eszátak a kányák messze! A király megörüt, odavezette a lány elejbe a legánt, mög is tetszöttek egymásnak, de nem tartották mög a lakodalmat, hanem azt kérte a gyerök, hogy ő möhessen vissza a szüleihő, hogy meghíja őket az esküvőre. Igy is tör-

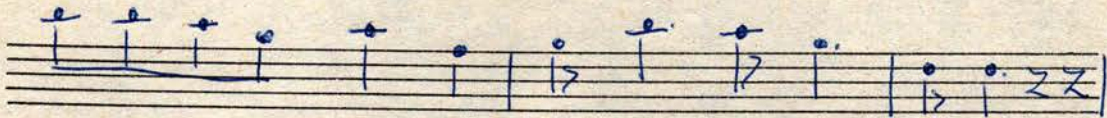
tént. De a király a lelkére kötötte, hogy "Édös fiam, visszagyere jám! Nehogy a kányák mégegyszer visszagyűjjenek, hogy a lányomat nem viszöd el! Visszagyűvök fölséges királyom!" Mönt, möndögét, hazaért, nagyon megöregedett az anyja mög az aptya. Bekopogott a házba és "Ki az? Egy szegény vándor. Má daliás legény vót akkor. Hát ő szállást kérne. Azt mondja az asszony mög az ember, hogy "Hát édös fiam, annánk szállást, de csak egy jó ágyung van, a másik rossz, de maj téged a jó ágyra fektessünk, mink meg a rossz ágyon efekügyünk. S egész éjje nem mert elalunni a ...z, öregember mög az öregasszon, lesték, hogy mikor kel föl a gyerek. Hát egyszer csak aztán löszát az ágyru, kezdött ötözni., az öregasszon vitte a mosdótálat az öregember vitte a türüközöt. Mögszolitotta őket a gyerök, hogy "Édüsanyám, édösapám, hát én vagyok a fiuk, nem ismernek meg?" Ránéztek, akkor ismerték mög! "Ugye mindig azt mondtam, hogy olyan gazdag leszek, hogy az ágyamba hozzák a mosdótálat mög a türüközöt! Tehát gazdag vagyok! Most azér gyüttem vissza, hogy magukat visszavigyem a királyi udvarba, a lakodalmat mögtarcsuk! Oda is értek, mögörüt a király mög a királyné mög a királykisasszony, olyan lakodalmat csaptak, hogy még a kutyák is jóllaktak! Itt a vége, düleje, aki még tudja máskébb, akkor az mesélle tovább!

Én Győri Mihályné vagyok, született Kis Rózsa, 17-be szü.....

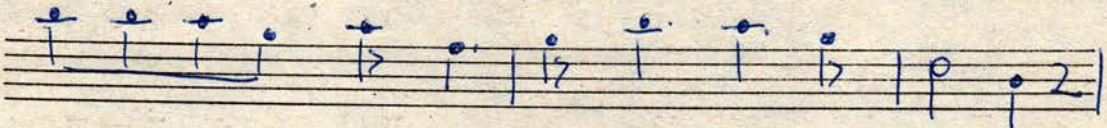
## Csillagok, csillagok ...



Csilla-gok csilla-gok szé-pen ra-gyog - ja-tok




A sze-gény-le-gény-nek u-tat mu-tas - sa-tok



mu-tas-sa-tok u -tat a sze- gény le - gény-nek



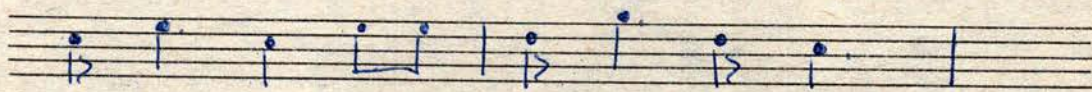
had ta-lál-ja há-zát szép sze-re-tő - jé-nek

Nyisd ki babám az ajtót ...  
/magyar nóta!/  


Nyisd ki babám az aj-tót csendesen mert meghallják a



szom-szé-dok Ha meg - hallják had hall-ják



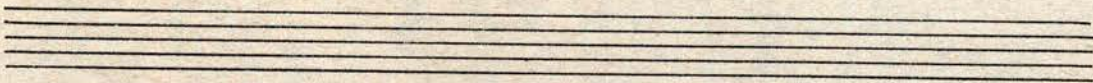
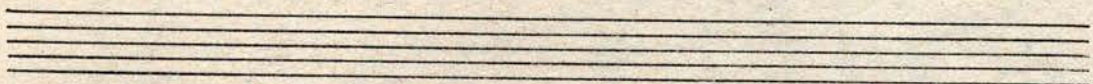
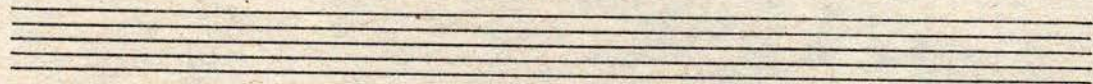
ugy-is tud -ja az e - gész vi - lág



hogy én té - ged sze - ret - lek szeretlek



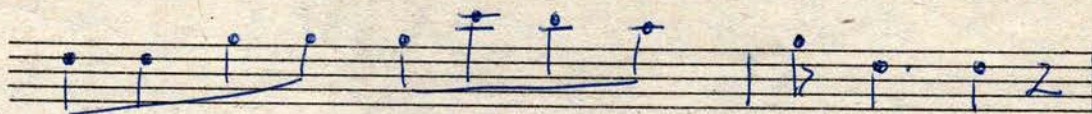
hogy én té-ged so - ha - el nem fe - lejt - lek!



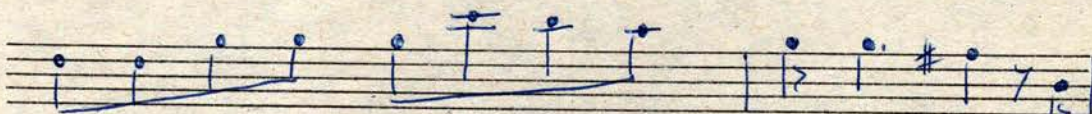
Megismerni a darut a tolláról ...  
/ új stílus /



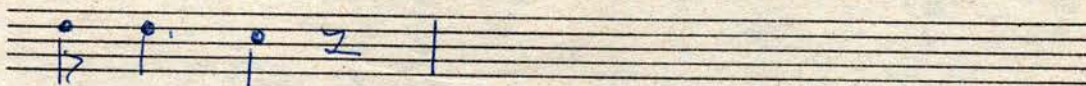
Meg - is-mer-ni a da - rut a tol - lá - ról



ud - var-he - lyi le - gényt a ka - lap-já - ról



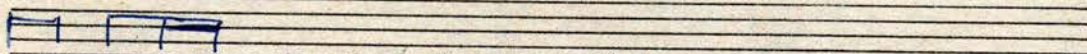
roz-ma - rin-gos ka-lap-ját fél - re vág - ja fél -



re vág - ja

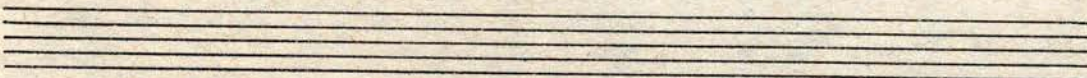
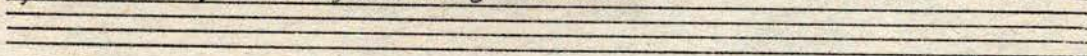


hogy a lá-nyok job-ban jár-nak u - tá - na



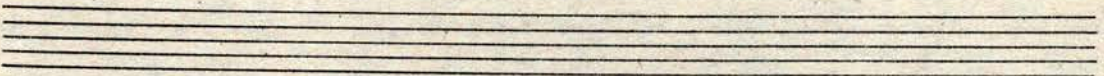
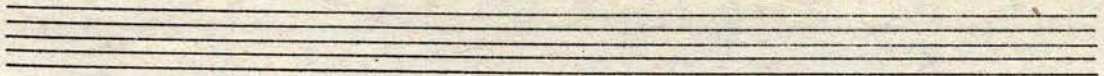
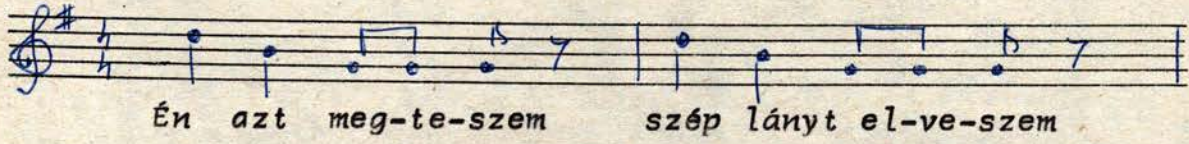
2. Megismerni az udvarhelyi menyecskét

Mer ugy köszön, adjon Isten, jó estét  
Én meg csak ugy betyárosan fogadom, de fogadom  
Adjon Isten, kökényszemű galambom!





Én azt megteszem ...



2. Húzd rá te cigány ...../ tovább nem tudja a szöveget/



Az egri ménes ....

Az eg - ri mé - nes mind szür - ke

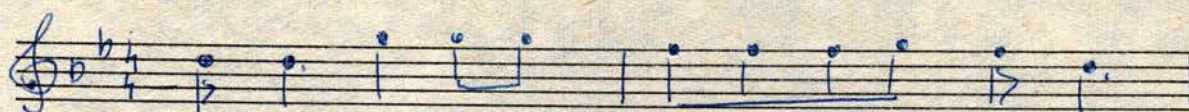
Az eg - ri kis - lány mind büsz - ke

Ha büsz - ke büsz - ke van ne - ki mi - re

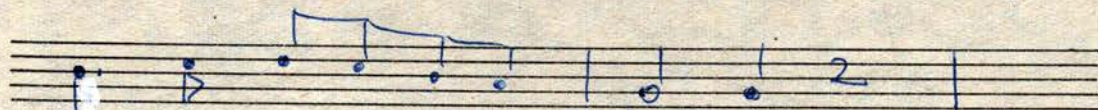
az eg - ri kis - lány mind büsz - ke

.....ere jártuk a körtáncot ...

Mikor mentem a boros pince felé ...



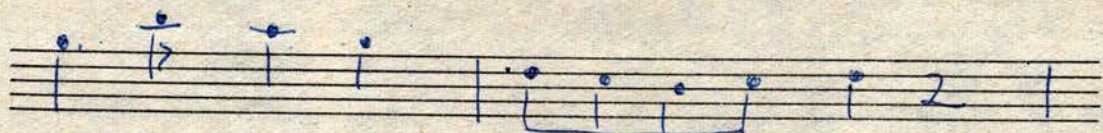
Mi - kor men - tem a bo - ros pin - ce fe - lé  
 Va - la - meny - nyi pin - tes ö - veg



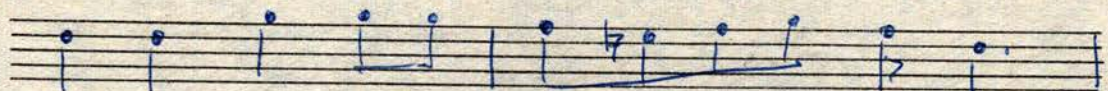
még az ö - ve - gek is sír - tak  
 mind en - gem si - rat - tak



Si - rass, si - rass pin - tes ö - veg



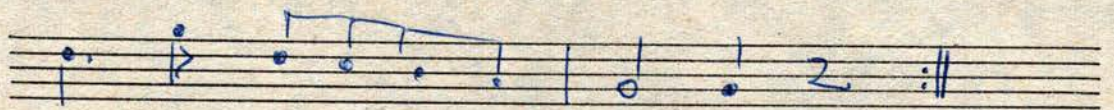
jaj de sok - szor át - ö - lel - te - lek



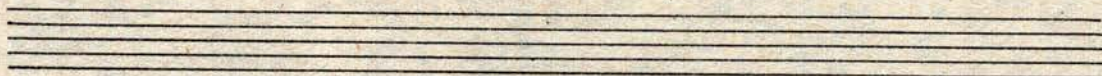
át - ö - lel - tem a ke - rek fe - ne - ke - det



jaj de jót it - tam be - lő - led ö - veg

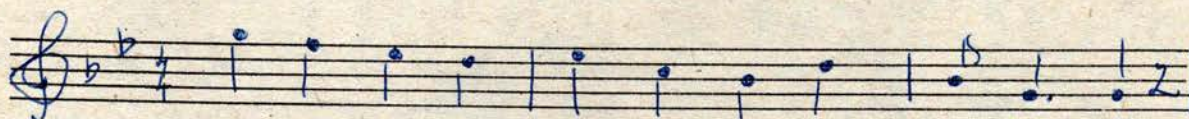


jaj de jót it - tam be - lő - led

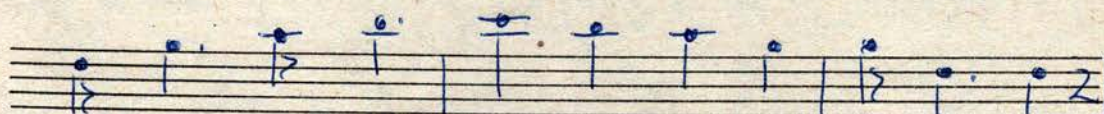


Búra, búra, búbanatra születtem ...

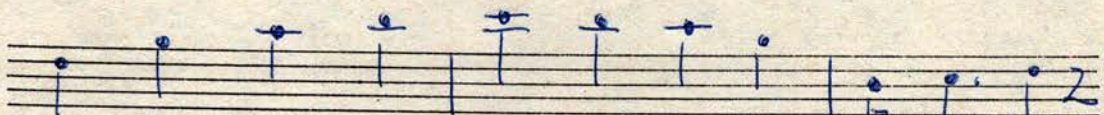
/új stílus/



Bú-ra, bú-ra bú-bá - nat-ra szü-let-tem



a -nyám se vót mé - gis föl-ne ve-lőd -tem



úgy néz - tem fel mint a kert-ben a ró-zsa



volt sze-re - tőm már tíz é - ves ko-rom-ba

♩ 1. 1 1 | ♩ 1. 1 1 | ♩ 1. 1 2

2. De ki tudnám panaszkodni magamat

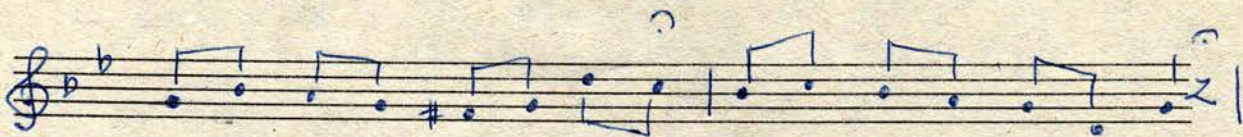
♩ 1. ♩ 1. | 1 1 1 | ♩ 1. 1 2

Ha valaki meghallgatná a szavamat

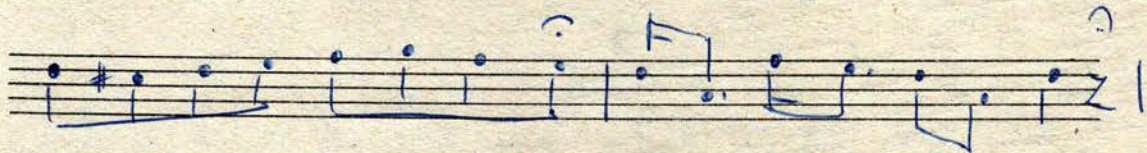
||: Minden búmat, bánatimat | elsírnám

Hej de kinek, | mikor senki sem sajnál ||

Pista fiam, az áldóját ...  
/ magyar nótá!! /



Pis-ta fi-am az ál-dó-ját vedd e-lő a fu-ru -lyát



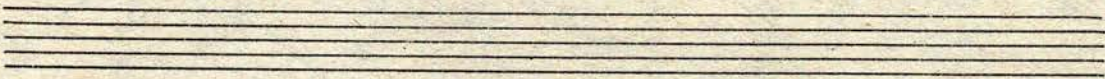
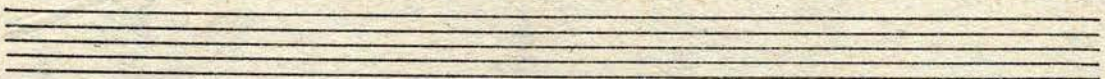
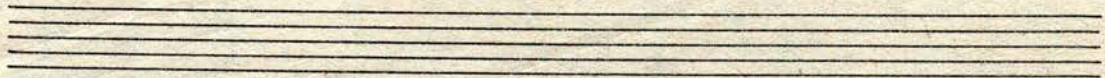
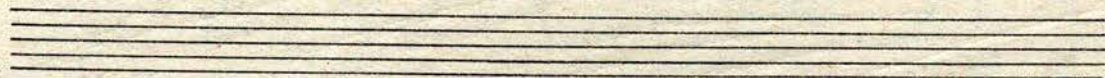
Fájd el rajta é-des fi-am a szám-a-dó nó-tá-ját



nem a-kar az ö-kör csor-da kint a pusztán legel-ni

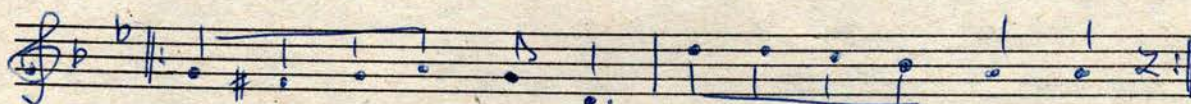


nem a -kar-ja Balog Böske a szám a-dót szeret-ni

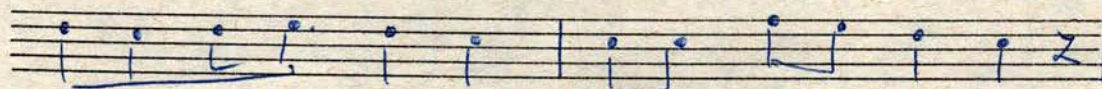


Szegény .....t, de sok csapás érte ...

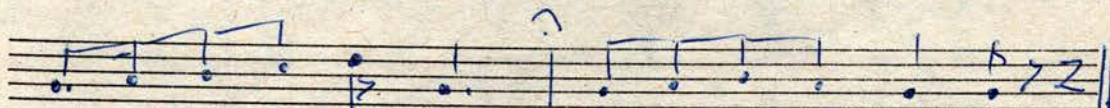
/ magyar nótái! /



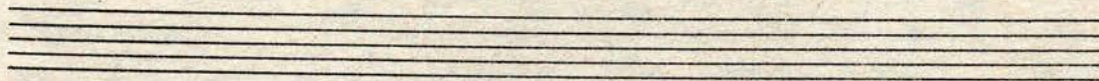
Sze-gény .....de sok csapás ér - te  
El -hagy-ta az asszony ..... mér - te



el-hagy-ta az asz-szony csak még egy volt hát-ra



a ke-pes-di u - ton meg-dög-lött a sár-ba



2. A pap a körösztlevelem nem találta  
Mer a körösztanyám, úgy mondta, hogy Klára  
Hogy el ne vigyenek vitéz katonának  
Meghasad a szive az édesanyámnak